

Изоҳли лугат

Англаш— психик мазмунни онгсизликдан актив белги шаклига кўчиришдан иборат психик жараёни бўлиб, бу мазмунни бошқа кишиларга етказиб бериш имконини беради. Англамоқ ўзига хабар бермоқ, ўз тажрибаси ҳиссиёти, эҳтиёжи, қизиқиши ва б. тўғрисида ўзига тушунтириш демакдир. Англаш демак нимадир тўғрисида ўз-ўзига ҳисоб беришдир. Субъектив ҳолда у ёки бу вазият, кечинма ва бошқаларни аниқ-равшан ва назорат қилинадиган инъикосидир

Антиципация - лот. «anticipatio» - олдиндан сезиш, пайқаш, олдиндан идрок қилиш, ҳодиса моҳиятини очишдаги топқирликдир.

Апперцепция – идрок жараёнини шахсининг олдинги билимлари, шахсий ва ижтимоий тажрибалари, қизиқишлари, мотивацияси, эҳтиёжлари ва одатлари, умуман, руҳий ҳаётнинг барча мазмуни билан белгиланишидир

Аттракция - инсонни (ўзи билан ўзга ўртасидаги муносабатда намоён бўлиб) ўзига маҳлиё қилиш, қалбни «жиз» эттиришдан иборат, онгсизликка тааллуқли инсонни инсон томонидан идрок қилиш ҳодисаси бўлиб, бу ҳодиса бир қанча манбалар, кўзгатувчилар, мотивлар таъсирида вужудга келади, жумладан:

- 1) дастлабки ташқи кўриниш, истаранинг иссиқлиги;
- 2) субъектга нисбатан риштасиз боғланиб қолишлик, онгсизлик даражасидаги англашилмаган ички ноаниқ мойиллик;
- 3) шахсларнинг характерида ўхшашликнинг мавжудлиги;
- 4) шерикларнинг муомала маромидаги яқинлик ва б.

Билиш — оламнинг инсон онгидаги инъикос этиш жараёни . инсон ўзини қамраб олган атроф — мухит тўғрисида билиш ва тасаввурга эга бўлмай туриб, фаолиятнинг бирон бир тури билан шуғуллана олмайди. Билишнинг махсули натижаси билим бўлиб, ҳар қандай касбни эгаллаш фақат билим орқали рўй беради.

Галлюцинациялар(лат. *hallucinatio* - алахсираш, кўзга кўриниш) инсонда касал пайтидаги психикасига таъсир этиши натижасида ҳосил бўладиган мавжуд бўлмаган, фантастик, хаёлий, уйдирма образлар

Идрок— субъект томонидан унинг онгига нисбатан ташқи дунёдан ажратиб олинadиган баъзи бутунлик ва яхлитликларнинг билиш жараёни ва ҳаракатлари давомида онгда акс эттирилишидир (бунга бошқа кишилар ва инсон ўз танасини акс эттириш ҳам киради).

Иллюзия — тана азоларимизга бевосита таъсир этиб турган нарса ва ҳодисаларни нотўғри (ноадекват) идрок қилишдан иборат билиш жараёнининг ҳодисаси..

Психика — юксак даражада ташкил топган материя (мия)нинг объектив борлиқни акс эттириш ва шунинг асосида шаклланган психик образлар орқали мақсадга мувофиқ субъектнинг фаолияти ва унинг хатти-ҳаракатларини бошқаришдан иборатдир.

Яққол кўриниш (ясновидение) деб ҳолат, ҳодиса ва тасодифни яққол олдиндан кўриш, яққол ғойибдан хабар келиш (олиш) сингари парапсихологик муаммодир. Аксарият вазиятларда яққол кўришлик билиш субъектининг шахсийхаёлоти, ўзгаларнинг диққатини тортишга, жалб қилишга алоқадор ҳиссийкечинмалар бўлиб, унинг яққоллилиқ эҳтимоли даражаси жуда пастдир.

Яхлитлилиқ - алоҳида намоён бўлувчи айрим аломатларда ифодаланувчи нарсаларни предмет ёки жисм тариқасида инъикос қилиш қобилятидир.